

การเมืองของการประชานิยม : กรณีการแก้ไขความขัดแย้งโครงการกำจัดกากอุตสาหกรรม
ต.ตาสีทรี อ.ปลวกแดง จ.ระยอง

นายชลัท ประเทืองรัตน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974 - 333 - 990 - 6

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 19268269

**POLITICS OF PUBLIC HEARING : A CASE OF CONFLICT RESOLUTION OF
INDUSTRIAL WASTE MANAGEMENT PROJECT AT TAMBON TASIT,
PLUAG DAENG DISTRICT, RAYONG PROVINCE**

Mr.Chalat Pratheuangrattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974 – 333 –990 - 6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเมืองของการประชานิยม : กรณีการแก้ไขความขัดแย้งโครงการศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม ต. ดาสิทธิ์ อ.ปลวกแดง จ.ระยอง

โดย

นายชลิท ประเทืองรัตนา

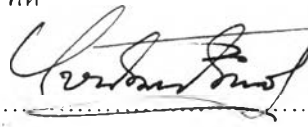
ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

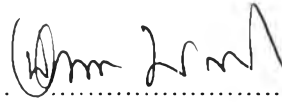

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

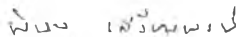
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา บรรพศิริโชติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์)

ชลัท ประเทืองรัตนาน : การเมืองของการประชาพิจารณ : กรณีการแกไขความขัดแยง
โครงการแกจัดการกุตสาหกรรม ต. ตาลิทธี อ.ปลวกแดง จ.ระยอง (POLITICS OF
PUBLIC HEARING : A CASE OF CONFLICT RESOLUTION OF
INDUSTRIAL WASTE MANAGEMENT PROJECT AT TAMBON TASIT ,
PLUAG DAENG DISTRICT , RAYONG PROVINCE) อาจารย์ที่ปริกษา :
ผศ.ดร. ฉันทนา บรรพ สิทธิโชติ , 174 หน้า . ISBN 974 - 333 - 990 - 6.

ความขัดแยงโครงการศูนย์แกจัดการกุตสาหกรรมเป็นประเด็นที่ตั้ง เ้าของโครงการ
ต้องการใช้พื้นที่ อ. ปลวกแดง เป็นที่ตั้งโครงการฯ ขณะที่ชาวบ้าน อ.ปลวกแดงส่วนใหญ่และฝาย
คัดค้านไม่ต้องการ โครงการฯ ได้จัดทำประชาพิจารณเพื่อแกไขความขัดแยง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาว่า การประชาพิจารณแกไขปัญหาความขัดแยงได้หรือไม่

ผลการศึกษาชี้ว่า การประชาพิจารณไม่สามารถแกไขความขัดแยงได้เนื่องจากหลังจาก
การทำประชาพิจารณแล้วความขัดแยงยังดำรงอยู่ เหตุผลที่การประชาพิจารณไม่สามารถแกไข
ความขัดแยงได้เนื่องมาจาก ทั้งเ้าของโครงการฯและฝายคัดค้านไม่มีความตั้งใจจริงในการใช้
ประชาพิจารณเพื่อแกไขปัญหาความขัดแยงยิ่งไปกว่านั้นการจัดประชาพิจารณถูกนำมาใช้เมื่อ
ความขัดแยงขยายตัวไปมากแล้วและการดำเนินการยังไม่สอดคล้องกับหลักการที่ควรจะเป็น

ความไม่ตั้งใจจริงของเ้าของโครงการและฝายคัดค้านมีสาเหตุมาจาก การมีส่วนร่วมต่ำ
และมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ประเด็นการมีส่วนร่วมต่ำคือการที่เ้าของโครงการไม่ได้เปิดโอกาส
ให้ชาวบ้าน อ.ปลวกแดงได้ร่วมตัดสินใจหาที่ตั้งโครงการฯ โดยขออนุญาตใช้พื้นที่จากสภาตำบล
กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและสภาจังหวัดระยองเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นการประชาสัมพันธ์มีความล่าช้าและให้
ข้อมูลข่าวสารไม่ครบถ้วนและเพียงพอ นอกจากนี้ยังมีประเด็นผลประโยชน์ของทั้ง 2 ฝาย โดย
เฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องที่ดิน นอกจากนี้ที่กล่าวมา การมีจุดยืนที่ชัดเจนแล้วของทั้งฝาย
สนับสนุนและฝายคัดค้านโครงการ นำไปสู่การจัดทำประชาพิจารณที่ไม่ตรงตามหลักการที่ควร
จะเป็นหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นหลักการไม่มีส่วนได้เสียของคณะกรรมการประชาพิจารณ
หลักการรับฟังก่อนการตัดสินใจ และหลักการรับฟังอย่างรอบด้าน

ภาควิชา ...การปกครอง.....
สาขาวิชา ... การปกครอง
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปริกษา
สุวิภา ประเทืองรัตนาน
สมพร บรรพ สิทธิโชติ

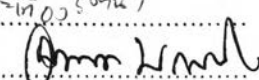
**POLITICS OF PUBLIC HEARING : A CASE OF CONFLICT
RESOLUTION OF INDUSTRIAL WASTE MANAGEMENT PROJECT AT
TAMBON TASIT, PLUAG DAENG DISTRICT, RAYONG PROVINCE.
THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR CHANTANA
BANPASIRICHOT, Ph.D. 174 pp. ISBN 974 - 333 - 990 – 6**

The conflict over the Industrial Waste Management Project is based on the problem of disagreement on the project location. The project's supporters wanted the project site to be located in Pluag Daeng District while the opponents disagreed. Public hearing was then used to resolve the conflict but only after it being escalated. The purpose of this thesis is to find out whether public hearing can resolve such conflict.

The results show that public hearing did not successfully resolve the conflict. There are two reasons. First, both the project's supporters and the opponents implicitly had no intention to use public hearing to solve the conflict. Second, public hearing was not properly carried out accordingly to its basic principles.

The lack of intention to use public hearing to resolve the conflict was attributed to the problem of low public participation and vested interests. Regarding to low level of public participation, the project's supporters did not give opportunities to the people of Pluag Daeng to really take part in the decision on the project site. The consultation was confined only local officials such as the Sub - district Council (the Tambon Administrative Organization), the Kamnan (the head of the sub-district), the Pooyaiban (the head of the village) and the Provincial Council of Rayong (the Rayong Provincial Administrative Organization). Moreover, the project's public relations was applied rather late, and the information distributed was insufficient. Regarding to the vested interest, the issue of land speculation of the project site was much prevailing. Finally, the uncompromising standpoint of both sides led to an unprincipled and misuse of the public hearing principles such as no conflict of interest, hearing before decision and hearing every groups were not followed.

ภาควิชา ...การปกครอง.....
สาขาวิชา ... การปกครอง.....
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อผู้พิมพ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้เลย ถ้าขาดการช่วยเหลือจากบุคคลและองค์กรต่างๆ สำหรับบุคคลที่ผู้วิจัยต้องขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งคือ ผศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ ที่ช่วยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ดีที่สุดที่สุดเท่าที่ผู้วิจัยจะทำได้ รวมถึง รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ และ ผศ.ดร.พิชญ์ เสถียรพงษ์ ที่ช่วยเปิดมุมมองที่เป็นประโยชน์

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อชาวปลวกแดงที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปแบบการให้สัมภาษณ์และในรูปแบบของเอกสาร ขอบขอบคุณองค์การพัฒนาเอกชน บริษัทเอกชน ข้าราชการจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค นักวิจัย นักวิชาการ และนักการเมือง ที่ให้ข้อมูลอย่างรอบด้านแก่ผู้วิจัย รวมถึงเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจได้ถามกันอยู่เสมอ

ขอบพระคุณสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) และคณะกรรมการประสานงานองค์การพัฒนาเอกชน (กปส.) ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ อำนวยความสะดวกให้งานวิจัยนี้ลุล่วงไปได้ รวมถึงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้พัฒนาความรู้ยิ่งขึ้น

ที่สำคัญที่สุดขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ ตา ยาย ที่ให้กำลังใจกันมาโดยตลอด
สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณบุคคลอีกมากที่ไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้

ชลัท ประเทืองรัตนา

3 พฤษภาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3. สมมติฐาน	5
1.4. ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	5
1.5.วิธีการวิจัย	6
1.6.กรอบการสัมภาษณ์และการเก็บข้อมูล	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความขัดแย้ง	8
2.1.1.การเมืองเรื่องความขัดแย้ง	8
2.1.2.ความหมาย/ลักษณะของความขัดแย้ง	10
2.1.3.ประเภทของความขัดแย้ง	11
2.1.4.ที่มาของความขัดแย้ง	12
2.1.5.พลวัตของความขัดแย้ง	14
2.1.6.ผลของความขัดแย้ง	20
2.1.7.การแก้ไขความขัดแย้ง	20
2.1.8. การยุติความขัดแย้ง	21
2.2.การมีส่วนร่วม	21
2.2.1.การมีส่วนร่วมคืออะไร	21

สารบัญ (ต่อ)

2.2.2.แนวคิดการมีส่วนร่วม	22
2.2.3.การมีส่วนร่วมคัดค้าน โครงการ	24
2.2.4.วิธีการมีส่วนร่วมที่ใช้สำหรับจัดการความขัดแย้ง	25
2.3.การประชาพิจารณ์	27
2.3.1.รากศัพท์และความหมายของการประชาพิจารณ์	27
2.3.2.แนวคิดการประชาพิจารณ์	28
2.3.3.ประสบการณ์ของประเทศตะวันตก	30
2.3.4.หลักการประชาพิจารณ์	31
2.3.5.วิธีการประชาพิจารณ์	32
2.3.6.ประสบการณ์การใช้ประชาพิจารณ์ในประเทศไทย	36
3.ชุมชนพลวกแดงกับ โครงการศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม	
3.1. ชุมชนพลวกแดง	41
3.2. โครงการศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม	43
3.3. ที่ตั้งโครงการศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม	46
4.ความขัดแย้งใน โครงการศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม	
4.1. การปรากฏตัวของความขัดแย้ง	50
4.2. คู่ขัดแย้งและทัศนคติต่อ โครงการ	51
4.3.การเคลื่อนตัวของความขัดแย้ง	55
4.3.1.พัฒนาการของประเด็น โต้แย้ง	55
4.3.2.การแสวงหาแนวร่วม	61
4.3.3.ความรุนแรงกับแนวร่วมที่เพิ่มขึ้น	62
4.4.ปัญหาอคติระหว่างคู่ขัดแย้ง	64
4.4.1.ความเชื่อว่าฝ่ายตรงข้ามได้รับผลประโยชน์	64
4.4.2.ทัศนคติต่อฝ่ายตรงข้ามในแง่ลบ	66
4.5.กลยุทธ์ในการต่อสู้	68
4.5.1.กลยุทธ์ของฝ่ายสนับสนุน	69
4.5.2.กลยุทธ์ของฝ่ายคัดค้าน	71
4.6.ปฏิกิริยาโต้ตอบของคู่ขัดแย้ง	74

สารบัญ (ต่อ)

5. ปัญหาการมีส่วนร่วมในโครงการศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม	
5.1. การจัดการมีส่วนร่วม โดยเจ้าของโครงการ	78
5.1.1. การให้ข้อมูลข่าวสาร	79
5.1.2. การประชาสัมพันธ์	83
5.1.3. การอภิปรายและรับฟังความคิดเห็น	86
5.2. การจัดการมีส่วนร่วม โดยรัฐ	87
5.3. การมีส่วนร่วมโดยฝ่ายคัดค้าน	92
5.4. กระบวนการตัดสินใจและการมีส่วนร่วม	97
6. การเมืองของการประชาพิจารณ์	
6.1. กระบวนการของการจัดทำประชาพิจารณ์	101
6.1.1. ก่อนการจัดทำประชาพิจารณ์	102
6.1.2. การดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์	105
6.1.3. ภายหลังจากจัดทำประชาพิจารณ์	108
6.2. ผลการประชาพิจารณ์กับความขัดแย้ง	110
6.3. วิเคราะห์การจัดทำประชาพิจารณ์	113
7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
7.1. บทสรุป	119
7.2. ข้อเสนอแนะ	123
รายการอ้างอิง	125
ภาคผนวก	133
1. แบบสัมภาษณ์	134
2. รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	136
3. ข้อถกเถียงในเวทีประชาพิจารณ์	138
4. ลำดับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม	148
5. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ	155
โดยวิธีประชาพิจารณ์	
6. แผนที่ตัวแบบ โครงการของบริษัทเจนโก้	163
7. สรุปผลเปรียบเทียบการศึกษาความเหมาะสมของสถานที่ตั้งโรงงาน	164
8. แผนภาพระบบป้องกันการรั่วไหลและตรวจสอบของบริษัทเจนโก้	171
9. แผนภาพระบบปูพื้นของบริษัทเจนโก้	172

สารบัญ (ต่อ)

10.แผนภาพจุดตรวจสอบน้ำใต้ดิน	173
ประวัติผู้เขียน	174